

Verkkosivustojen yksinkertaistetun valvonnan menetelmät

18.12.2024

Etelä-Suomen aluehallintovirasto
Saavutettavuudenvalonnan yksikkö

ESAVI/46299/2024

© Aluehallintovirasto 2024

Sisällysluettelo

Sisällysluettelo	1
1 Käytetyt testaussäännöt	2
2 Muutokset testaussäännöissä.....	4
3 Vastaavuustaulukko	5
4 Atomiset testaussäännöt.....	6
5 Yhdistelmäsäännöt	9

1 Käytetyt testaussäännöt

Yksinkertaistetussa valvonnassa käytettiin Salvia-palvelua.

Varsinaiset tarkastukset suoritettiin Salviaan sisällytetyllä [QualWeb-testausmoottorilla](#) ja [QualWebin erillisellä selainlisäosalla](#). QualWeb-ohjelmiston suorittamat saavutettavuustestit perustuvat yleisiin [ACT-testaussääntöihin](#).

ACT-testaussäännöt kehitettiin osana [WAI-tools projektia](#), jossa tuotettiin myös [vertailu testaussääntöjen yhteydestä WCAG 2.1 -ohjeistuksen kriteereihin](#). Tämän dokumentin taulukko perustuu edellä mainittuun, mutta on täydennetty myöhemmillä QualWebin implementoimilla ACT-säännöillä sekä merkinnöillä siitä, mitkä QualWebin testeistä pystyvät tuottamaan hyväksyvän tai hylkäävän tuloksen.

W3C ACT Rules Format -dokumentaation mukaan ACT-sääntöjä on kahta tyyppiä:

- **Atomiset säännöt** kuvaavat, kuinka testata yksittäistä toteutusta. Atomisen sääntö sisältää tarkan määrityksen, mitä elementtejä ja muita osia sisällöstä testataan ja milloin näiden testauskohteiden katsotaan täyttävän säännön vaatimukset tai epäonnistuvan asiassa. Atomiset säännöt on tarkoitus pitää pieninä ja hyvin tarkkoina. Nämä säännöt testaavat yksittäistä ominaisuutta tai ehtoa eivätkä ole riippuvaisia muiden sääntöjen testien tuloksista.
- **Yhdistelmäsäännöt** kuvaavat, miten useiden atomisten sääntöjen testituloksista muodostetaan yksittäinen lopputulos kullekin yksittäiselle testauskohteelle. Yhdistelmäsääntö voi sisältää useita osaehtoja, jotka kukin testataan erikseen atomisilla säännöillä.

Tarkasteltaessa ACT-sääntöjen vastaavuuksia WCAG-kriteereihin on syytä pitää mielessä WCAG-kriteerien laaja-alaisuus, teknologiariippumattomuus ja tulkinnanvaraisuus. ACT-säännöillä testataan WCAG-kriteerien täyttyminen aina vain tietyissä ennalta valituissa rajatuissa sisältötyypeissä ja toteutustavoissa. Suoritetun ACT-testin tulos voi kertoa, että WCAG-kriteeri täyttyy tai ei täyty tietyssä sisällössä, mutta useakaan samaan WCAG-kriteerin kytkeytyvä ACT-sääntö ei vielä takaa, että ne kattaisivat kaikki kyseisen WCAG-kriteerin mahdolliset soveltamistapaukset. Vastaavuustaulukko kertoo, minkä WCAG-kriteerien täyttymistä testataan, mutta lähtökohtaisesti taulukkoa ei pidä ymmärtää listana WCAG-kriteereistä, jotka ACT-testeillä voitaisiin tyhjentävästi tarkastaa.

2 Muutokset testaussäännöissä

Valvontajaksolle 2023 asti käytössä olleista 64 testistä seitsemän ACT-yhteisön lakkauttamaa testiä ei ollut enää käytössä valvontajaksolla 2024 käytetystä QualWebin versiossa. Näistä testeistä kaksi oli lakkautettu kokonaan:

- [QW-ACT-R3: HTML-elementin 'lang' ja 'xml:lang' vastaavat toisiaan](#)
- [QW-ACT-R18: Id-attribuutin arvo on yksilöllinen](#)

Osa testityypeistä poistui käytöstä ACT-yhteisön vaihdettua niiden luokituksen WCAG:n vaatimuksia suoraan validoivista ACT-testeistä [ei-velvoittavien WCAG 2.1 tekniikoiden luokkaan](#):

- QW-ACT-R20: Role-attribuutilla on sallittu arvo
- QW-ACT-R28: Elementillä, jolle on määritelty 'role'-attribuutti, on annettu myös vaaditut tilat ja ominaisuudet
- QW-ACT-R35: Otsikolla on saavutettava nimi
- QW-ACT-R52: Ääntä sisältämättömän videon videosisällölle on kuvailutulkkauksen tekstitysraita
- QW-ACT-R57: Videon näkyvälle sisällölle on kuvailutulkkauksen tekstitysraita

Kahden viimeksi mainitun kohdalla luokituksen muutosta perusteltiin mm. sillä, ettei niiden testaamille saavutettavuustekniikoille ollut tosiasiallisesti vielä natiivia tukea verkkoselaimissa.

3 Vastaavuustaulukko

Vastaavuustaulukossa on eritelty Salvian käyttämät QualWebin testaussäännöt, niitä vastaavat ACT-säännöt ja WCAG 2.1 -kriteerit. QualWeb sisältää muitakin testejä, mutta valvontatyössä on valittu pysyttäytyä ainoastaan WCAG 2.1 -ohjeistuksen A- ja AA-tasojen kriteereihin perustuvissa testaussäännöissä.

QualWebin automatiikka ei kuitenkaan kykene kaikkien testien kohdalla automatisoidusti todentamaan selvää onnistumista ("PASS") tai epäonnistumista ("FAIL") toteutuksessa. Tällöin palvelu ilmoittaa tulokseksi varoituksen ("WARNING") ja ohjeistaa käyttäjän tarkastamaan asian manuaalisesti. Esimerkiksi testi QW-ACT-R59 kykenee nykyisellään ainoastaan tunnistamaan elementit, jotka kuuluvat säännön piiriin, ja antamaan jokaisen kohdalla varoituksen: "tarkista, että äänitallenteen sisältö vastaa tekstiä".

Vaikka yhdistelmäsäännöillä on periaatteessa edellytykset tuottaa tuloksena ehdon täyttymisessä onnistuminen tai epäonnistuminen, nämä eivät käytännössä kuitenkaan vielä toteudu, sillä yhdistelmäsääntöjen sisältämät atomiset säännöt eivät itse siihen pääosin kykene.

4 Atomiset testaussäännöt

QualWeb	ACT	Säännön nimi	WCAG	EN 310 549
QW-ACT-R1	2779a5	HTML-sivulla on sivuotsikko	2.4.2	9.2.4.2
QW-ACT-R2	b5c3f8	Html -elementissä on 'lang'-attribuutti	3.1.1	9.3.1.1
QW-ACT-R3	5b7ae0	HTML-elementin 'lang' ja 'xml:lang' vastaavat toisiaan. [Ei 2024]	3.1.1	9.3.1.1
QW-ACT-R4	bc659a	Meta-elementin uudelleenlatauksessa ei viivettä	2.2.1, 2.2.4, 3.2.5	9.2.2.1, 9.2.2.4, 9.3.2.5
QW-ACT-R5	bf051a	Html-elementin 'lang'-attribuutin kelpoisuus	3.1.1	9.3.1.1
QW-ACT-R6	59796f	Kuvaa esittävällä painikkeella on saavutettava nimi	1.1.1, 4.1.2	9.1.1.1, 9.4.1.2
QW-ACT-R7	b33eff	Sivun asentoa ei ole rajoitettu CSS:n 'transform'-säännöllä	1.3.4	9.1.3.4
QW-ACT-R10	4b1c6c	Iframe-elementeillä, joilla on samat saavutettavat nimet, on myös sama tarkoitus	4.1.2	9.4.1.2
QW-ACT-R11	97a4e1	Painikkeella on saavutettava nimi	4.1.2	9.4.1.2
QW-ACT-R12	c487ae	Linkillä on saavutettava nimi	4.1.2, 2.4.4, 2.4.9	9.4.1.2, 9.2.4.4, 9.2.4.9
QW-ACT-R13	6cfa84	Elementillä, jolle on määritelty 'aria-hidden'-attribuutti, ei ole kohdistettavaa sisältöä	1.3.1, 4.1.2	9.1.3.1, 9.4.1.2
QW-ACT-R14	b4f0c3	'meta viewport' ei estä zoomausta	1.4.4	9.1.4.4
QW-ACT-R16	e086e5	Lomake-elementillä on saavutettava nimi	4.1.2	9.4.1.2
QW-ACT-R17	23a2a8	Kuvalla on saavutettava nimi	1.1.1	9.1.1.1
QW-ACT-R18	3ea0c8	Id-attribuutin arvo on yksilöllinen [Ei 2024]	4.1.1	9.4.1.1
QW-ACT-R19	cae760	Iframe-elementillä on saavutettava nimi	4.1.2	9.4.1.2

QualWeb	ACT	Säännön nimi	WCAG	EN 310 549
QW-ACT-R20	674b10	Role-attribuutilla on sallittu arvo [Ei 2024]	4.1.2	9.4.1.2
QW-ACT-R21	7d6734	Svg-elementillä, jolla on eksplisiittinen rooli, on saavutettava nimi	1.1.1	9.1.1.1
QW-ACT-R22	de46e4	Body-elementin alielementin 'lang'-attribuutin arvo on sallittu.	3.1.2	9.3.1.2
QW-ACT-R24	73f2c2	Autocomplete-attribuutilla on sallittu arvo	1.3.5	9.1.3.5
QW-ACT-R28	4e8ab6	Elementillä, jolle on määritelty 'role'-attribuutti, on annettu myös vaaditut tilat ja ominaisuudet [Ei 2024]	4.1.2	9.4.1.2
QW-ACT-R30	2ee8b8	Elementin näkyvä nimi on osa sen saavutettavaa nimeä	2.5.3	9.2.5.3
QW-ACT-R33	ff89c9	ARIA:n vaatima rooli kontekstissa	1.3.1	9.1.3.1
QW-ACT-R35	ffd0e9	Otsikolla on saavutettava nimi [Ei 2024]	1.3.1, 2.4.6	9.1.3.1, 9.2.4.6
QW-ACT-R36	a25f45	Solun 'headers'-attribuutti viittaa soluun samassa taulukkoelementissä.	1.3.1	9.1.3.1
QW-ACT-R37	afw4f7	Teksti täyttää kontrastin vähimmäisvaatimukset	1.4.3, 1.4.6	9.1.4.3
QW-ACT-R38	bc4a75	ARIA:n vaatimat omistetut elementit	1.3.1	9.1.3.1
QW-ACT-R39	d0f69e	Kaikki taulukon otsikkosolut kohdistuvat sisältösoluihin	1.3.1	9.1.3.1
QW-ACT-R40	59br37	CSS:n 'overflow'-määrittäminen ei leikkaa zoomattua tekstiä.	1.4.4	9.1.4.4
QW-ACT-R41	36b590	Virheilmoitus selittää virheen lomakekentän syötteessä.	3.3.1	9.3.3.1
QW-ACT-R42	8fc3b6	Object-elementillä on saavutettava nimi, joka ei ole tyhjä.	1.1.1	9.1.1.1
QW-ACT-R43	0ssw9k	Vieritettävä elementti on käytettävissä näppäimistöllä	2.1.1	9.2.1.1

QualWeb	ACT	Säännön nimi	WCAG	EN 310 549
QW-ACT-R44	fd3a94	Samassa yhteydessä sijaitsevilla linkeillä, joilla on sama saavutettava nimi, on sama käyttötarkoitus.	2.4.4	9.2.4.4
QW-ACT-R62	oj04fd	Järjestyksessä kohdistettaviin sisältöihin kuuluvalla elementillä on näkyvä kohdistus	2.4.7	9.2.4.7
QW-ACT-R65	307n5z	Elementeillä, jotka sisältävät vain visualisoivia alielementtejä, ei ole kohdistettavia sisältöjä	4.1.2	9.4.1.2
QW-ACT-R66	m6b1q3	Valikon osalla on ei-tyhjä saavutettava nimi	4.1.2	9.4.1.2
QW-ACT-R67	24afc2	Tyylimäärittelyissä kirjainten välistystä ei ole määritetty '!important'-säännöllä	1.4.12	9.1.4.12
QW-ACT-R68	78fd32	Tyylimäärittelyissä rivin korkeutta ei ole määritetty '!important'-säännöllä	1.4.12	9.1.4.12
QW-ACT-R69	9e45ec	Tyylimäärittelyissä sanojen välistystä ei ole määritetty '!important'-säännöllä	1.4.12	9.1.4.12
QW-ACT-R70	akn7bn	Iframe, jolla on negatiivinen 'tabindex'-attribuutti, ei sisällä interaktiivisia elementtejä	2.1.1	9.2.1.1

5 Yhdistelmäsäännöt

Testaussäntöjen tyypit on ilmoitettu taulukossa merkinnöillä A ja Y viitaten "atomiseen" ja "yhdistelmään".

QualWeb	ACT	Säännön nimi	WCAG	EN 301 549	Tyyppi
QW-ACT-R15	80f0bf	Ääni- tai videosisältö ei sisällä ääntä, joka käynnistyy automaattisesti	1.4.2	9.1.4.2	Y
QW-ACT-R49	aaa1bf	Ääni- tai videosisältö, joka käynnistyy automaattisesti, ei sisällä ääntä, joka kestää yli kolme (3) sekuntia			A
QW-ACT-R50	4c31df	Ääni- tai videosisällöllä, joka käynnistyy automaattisesti, on ohjausvälineet.			A

QualWeb	ACT	Säännön nimi	WCAG	EN 301 549	Tyyppi
QW-ACT-R23	c5a4ea	Videon näkyvälle sisällölle on saavutettava vaihtoehto	1.2.3	9.1.2.3	Y
QW-ACT-R55	1ea59c	Videon näkyvälle sisällölle on tarjolla kuvailutulkkaus			A
QW-ACT-R56	ab4d13	Video on tekstin mediavastine			A
QW-ACT-R57	f196ce	Videon näkyvälle sisällölle on kuvailutulkkauksen tekstitysraita [Ei 2024]			A
QW-ACT-R61	1a02b0	Video elementin ääni- ja kuvisisällölle on olemassa transkripti.	1.2.8		A

QualWeb	ACT	Säännön nimi	WCAG	EN 301 549	Tyyppi
QW-ACT-R26	eac66b	Videon äänisisällölle on saavutettava vaihtoehto	1.2.2	9.1.2.2	Y
QW-ACT-R56	ab4d13	Video on tekstin mediavastine			A
QW-ACT-R60	f51b46	Videon äänisisällölle on tekstitys			A

QualWeb	ACT	Säännön nimi	WCAG	EN 301 549	Tyyppi
QW-ACT-R29	e7aa44	Äänielementin sisältö on saatavissa myös tekstinä	1.2.1	9.1.2.1	Y
QW-ACT-R58	2eb176	Äänitallenteelle on transkripti			A
QW-ACT-R59	afb423	Äänitallenne on tekstin mediavastine			A

QualWeb	ACT	Säännön nimi	WCAG	EN 310 549	Tyyppi
QW-ACT-R31	c3232f	Äänettömän videon näkyvälle sisällölle on saavutettava vaihtoehto	1.2.1	9.1.2.1	Y
QW-ACT-R51	fd26cf	Videon näkyvä sisältö on tekstin mediavastine			A
QW-ACT-R52	ac7dc6	Ääntä sisältämättömän videon videosisällölle on kuvailutulkkauksen tekstitysraita [Ei 2024]			A
QW-ACT-R53	ee13b5	Vain kuvaa sisältävälle videolle on tarjolla transkripti.			A
QW-ACT-R54	d7ba54	Vain kuvaa sisältävälle videotallenteelle on tarjolla vaihtoehto äänitallenteena.			A

QualWeb	ACT	Säännön nimi	WCAG	EN 301 549	Tyyppi
QW-ACT-R32	1ec09b	Videon näkyvälle sisällölle on saavutettava vaihtoehto	1.2.5	9.1.2.5	Y
QW-ACT-R55	1ea59c	Videon näkyvälle sisällölle on tarjolla kuvailutulkkaus			A
QW-ACT-R56	ab4d13	Video on tekstin mediavastine			A
QW-ACT-R57	f196ce	Videon näkyvälle sisällölle on kuvailutulkkauksen tekstitysraila			A

QualWeb	ACT	Säännön nimi	WCAG	EN 310 549	Tyyppi
QW-ACT-R75	cf77f2	Ohita toistuvan sisällön lohkot	2.4.1	9.2.4.1	Y
QW-ACT-R63	b40fd1	Dokumentilla on maamerkki ei-toistuvalla sisällöllä			A
QW-ACT-R64	047fe0	Dokumentilla on otsikko ei-toistuvalla sisällöllä			A
QW-ACT-R73	3e12e1	Toistuvan sisällön lohko on kutistettava			A
QW-ACT-R74	ye5d6e	Dokumentilla on mekanismi kohdistuksen siirtämiseksi ei-toistuvaan sisältöön			A